

Список використаних джерел

1. Габиани А. Кто такие наркоманы? *Социологические исследования*. 2000. № 2. С. 78–82.
2. Обіг наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів в Україні: посіб. / О.М. Стрільців, О.В. Щур, Д.Й. Никифорчук, Д.М. Тичина.; за заг. ред. О.М. Джужі. Київ: Нац. акад. внутр. справ України, 2005. 108 с.
3. Кесельман Л. Е., Мацкевич М. Г. Социальное пространство наркотизма. *Наркобизнес: учеб. поводиє*. СПб, 2010. 272 с.
4. Актуальні проблеми боротьби з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів в Україні: курс лекцій. у 3-х кн. Кн. 1. / О.М. Джужа, Л.Г. Шарай, Б.В. Западнюк, Д.Й. Никифорчук, С.М. Стрільців, Я.І. Слободян та ін.; за ред. Є.М. Моїсеєва. Київ: Київськ. нац. ун-т внутр. справ, Прикарпатськ. юрид. ін-т Львівськ. держ. ун-ту внутр. справ, 2007. 212 с.

Шахрай Дмитро Володимирович,

здобувач ступеня вищої освіти бакалавра 409 навчальної групи навчально-наукового інституту № 1 Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: МОРГУН Надія Сергіївна,

професор кафедри економічної безпеки та фінансових розслідувань Національної академії внутрішніх справ

ІНДИВІДУАЛЬНА ПРОФІЛАКТИКА ШАХРАЙСТВА

Сьогодні шахрайство є дуже поширеним кримінальним правопорушенням, яке вкрай важко розкрити, адже найчастіше громадяни самі віддають свої заощадження незнайомим людям, а правопорушники цим користуються. В свою чергу, працівники правоохоронних органів проводять профілактичну роботу, але, незважаючи на постійні застереження, довірливі громадяни продовжують потрапляти на «гачок» аферистів. У злочинців немає єдиної схеми обману, вони щоразу вигадують нову. Будучи тонкими

психологами, вони нерідко вивчають свою жертву в процесі розмови та обирають лінію поведінки, видумуючи нові види махінацій.

Шахраї – це еліта кримінального світу, вони є так званими «білими комірцями», освіченими, «релігійними», що характеризуються психологічною стабільністю, оптимізмом, самовладанням, добротою та чуйністю, переважна більшість володіє глибокими знаннями в різних сферах людської діяльності. Їх можна оцінити як хороших фахівців у галузі психології, економіки, інформаційних технологій, у різних галузях права. Вони часто дуже добре знайомі з нормами державних органів та адміністрації. Деякі з них навіть знайомі з методами правозастосування [1, с. 166].

Запобігання шахрайству у сучасних умовах є досить складним. Щоб надійно протистояти вчиненню цього кримінального правопорушення, передбачити можливі його прояви, необхідно чітко розподіляти функції діяльності правоохоронних органів та координувати їх діяльність у протидії шахрайству за окремими напрямками, котрі для них є спільними або спорідненими.

Питання індивідуальної профілактики шахрайства мають значне теоретичне та практичне значення, оскільки саме особисті якості злочинців мають вирішальне значення у виборі моделі дій та є ключовими для розробки конкретних заходів щодо запобігання такій поведінці.

Індивідуальна профілактика злочинів насамперед передбачає вплив на тих, хто може очікувати скоєння злочинів, а також на соціальне середовище. Цей вид діяльності є цілеспрямованою роботою з конкретною людиною та її найближчим оточенням [2, с. 448– 449].

Заходи індивідуальної профілактики спрямовані безпосередньо на осіб професійних злочинців та обставини, що формують їх антигромадську позицію. Індивідуально-виховний вплив на особистість правопорушника пов'язаний із запобіганням протиправній поведінці осіб, які ще не мають стійкого антигромадського ставлення. І це цілком зрозуміло. Однак і тут неможливо заперечити можливість життя освітніх заходів. Що стосується профілактики правопорушень професіоналами, то слід враховувати неминучість примусових заходів, оскільки багато людей неосвічені і, по суті, невинуваті. Вони навіть не заперечують цього самі. Ось чому так важливо поряд з індивідуальною профілактикою вживати комплексних заходів щодо припинення злочинної діяльності на етапах підготовки чи замаху на злочин.

Індивідуальна профілактика кримінальних правопорушень ґрунтується на припущенні, прогнозі та правовій основі, що особа потенційно може вчинити злочин. Отже, об'єктом індивідуальної

профілактики злочинів є: поведінка та спосіб життя осіб з високою ймовірністю вчинення злочину; особливі елементи їх особистості, що відображають антигромадську спрямованість; соціально значущі у формуванні та реалізації останніх деяких психофізичних особливостей індивідів; несприятливі умови навколишнього середовища та спосіб життя, що оточують таку людину; інші довгострокові оперативні обставини, що визначають криміногенну ситуацію та сприяють вчиненню злочину. Індивідуальна профілактика повинна охоплювати три сфери: а) запобігання, спрямоване на виявлення та усунення умов технічного та соціального середовища особи, які можуть спровокувати злочини; б) запобігання, спрямоване на заздалегідь виявлення потенційних правопорушників з метою втручання в життя окремих осіб або цілих груп у зв'язку з виявленими на даний момент криміногенними обставинами; в) запобігання, яке стосується лише злочинців, з метою запобігання повторенню злочинів [3, с. 213-214].

Пріоритетними напрямками індивідуальної профілактики є: усунення чинників, що сприяють зростанню рецидивної злочинності; здійснення профілактичних заходів стосовно осіб, які не мають житла, постійної роботи і джерел прибутку. Тому особливу увагу необхідно приділити ініціативному виявленню осіб, які схильні до вчинення шахрайств найбільш розповсюджених видів. З цією метою слід проводити комплексні оперативно-профілактичні заходи, спрямовані на виявлення осіб, які вчиняють або готуються до вчинення шахрайства, а також причин і умов, що сприяють його вчиненню.

Різновидом індивідуальної профілактики шахрайства є попередження шахрайства, що готується до вчинення. Значну роль у попереджувальній роботі відіграє припинення початих, але незакінчених злочинів, яка здійснюється залежно від ситуації всіма підрозділами Національної поліції.

Таким чином, на нашу думку, індивідуальна профілактика шахрайства повинна здійснюватись стосовно осіб, які: а) під впливом несприятливих умов можуть вчинити шахрайство; б) не мають житла, постійної роботи і джерел прибутку; в) розпочали вчинення шахрайства, але не довели його до кінця; г) раніше вчиняли шахрайство і можуть вчинити повторно.

Список використаних джерел

1. Кара М. В. Характеристика осіб, які вчиняють шахрайство. *Право і безпека*. 2012. № 5 (47). С. 165–169.
2. Криминологія : учеб. для вузов / под общ. ред. А. И. Долговой. М. : Норма, 2005. 912 с.
3. Голіна В. Запобігання злочинності: проблеми оптимізації

соціальної активності. *Вісник Академії правових наук України*. 2006. № 3 (46). С. 206–214.

4. Подільчак О. М. Мотиви та мотивація злочинів, учинених жінками : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Харків, 2005. 22 с.